

“Thực hành sản xuất nông nghiệp tốt” theo tiêu chuẩn Việt Nam (gọi tắt là VietGAP) đang tạo ra sản phẩm chất lượng, an toàn với người sản xuất, người tiêu dùng và bảo vệ môi trường. Tuy nhiên, xây dựng mô hình sản xuất đạt tiêu chuẩn GAP đã khó, nhân rộng và duy trì mô hình bền vững càng khó hơn khi đầu ra sản phẩm đạt tiêu chuẩn VietGAP chưa ổn định. Đây là vấn đề trở ngại lớn của ngành nông nghiệp.

Ảnh: VĂN CÔNG

Tham quan mô hình sản xuất lúa theo tiêu chuẩn VietGAP tại Tổ hợp tác Đồng Vạn, ấp Thủy Ký, thị trấn Thạnh An, huyện Vĩnh Thạnh, TP Cần Thơ.

Hoàn thiện quy trình VietGAP

Bước tiến trên cánh đồng

Sau khi mô hình lúa GAP tại xã Mỹ Thành Nam, huyện Cai Lậy, tỉnh Tiền Giang được xây dựng thành công vào năm 2009, lần lượt các tỉnh, thành như: Cần Thơ, An Giang, Sóc Trăng, Bạc Liêu, Long An, Vĩnh Long, Trà Vinh... tích cực lập các dự án xây dựng mô hình và đã có những mô hình nhận được giấy chứng nhận Global GAP, VietGAP. Thống kê của Cục Trồng trọt, năm 2014, diện tích canh tác lúa VietGAP ở ĐBSCL đạt 437,58ha, chiếm 0,026% so với diện tích canh tác lúa cả nước và đạt 77,37% so với diện tích lúa VietGAP cả nước. Theo ông Lê Thanh Tùng, Phó trưởng phòng Cây lương thực, Cây thực phẩm-Cục Trồng trọt, ĐBSCL đang mở rộng và nâng chất diện tích các cánh đồng lớn phục vụ yêu cầu xây dựng vùng nguyên liệu lúa xuất khẩu, từng bước tiến tới phát triển vùng nguyên liệu lúa xuất khẩu sản xuất theo VietGAP. Đây được xem là bước đi phù hợp với yêu cầu nâng cao giá trị nông sản, đảm bảo an toàn thực phẩm để từng bước xây dựng thương hiệu và ổn định đầu ra cho sản phẩm gạo Việt Nam trên thị trường thế giới.

Theo các địa phương triển khai mô hình sản xuất lúa theo tiêu chuẩn VietGAP, mặc dù các yêu cầu sản xuất khắt khe hơn so với lối canh tác truyền thống nhưng nếu thực hiện được sẽ giúp nông dân giảm chi phí sản xuất, gia tăng lợi nhuận. Đơn cử như mô hình Sản xuất lúa an toàn theo hướng hữu cơ sinh học đạt tiêu chuẩn VietGAP

tại xã Châu Diên, huyện Cầu Kè, tỉnh Trà Vinh. Qua 3 vụ lúa: hè thu 2012, đông xuân 2012-2013 và hè thu 2013, lợi nhuận của nông dân trong mô hình tăng hơn so với sản xuất theo kinh nghiệm truyền thống từ 3-3,2 triệu đồng/ha. Chi phí sản xuất giảm, chất lượng và giá trị lúa gạo gia tăng đáp ứng yêu cầu của doanh nghiệp bao tiêu.

TP Cần Thơ đã xây dựng thành công mô hình sản xuất lúa an toàn theo tiêu chuẩn VietGAP tại Tổ hợp tác Đồng Vạn, ấp Thủy Ký, thị trấn Thạnh An, huyện Vĩnh Thạnh từ vụ đông xuân 2011-2012 đến nay với diện tích 63ha. Ông Nguyễn Văn Thành, Tổ trưởng Tổ hợp tác Đồng Vạn, cho biết: “Quy mô chỉ có 63ha, song mô hình sản xuất lúa an toàn theo tiêu chuẩn VietGAP của Tổ Hợp tác Đồng Vạn được vận hành bài bản thông qua bộ máy điều hành hệ thống quản lý chất lượng trong hoạt động sản xuất và kinh doanh. Thành phố cũng hỗ trợ Tổ hợp tác trong quá trình xây dựng hệ thống quản lý sản xuất theo tiêu chuẩn VietGAP cho mỗi nông hộ. Các thành viên Tổ hợp tác được hỗ trợ 30% chi phí xây dựng các cơ sở vật chất như nhà kho, tủ thuốc gia đình theo yêu cầu tiêu chuẩn VietGAP. Các lớp tập huấn nâng cao nhận thức của nông dân trong việc áp dụng hệ thống quản lý chất lượng theo VietGAP, quy trình canh tác lúa theo IPM và 1 phải 5 giảm, kỹ thuật sử dụng thuốc bảo vệ thực vật an toàn, hướng dẫn nông hộ ghi chép sổ nhật ký sản xuất... được tổ chức thường xuyên...”

Hoàn thiện quy trình VietGAP

Mô hình sản xuất lúa an toàn theo

hướng hữu cơ sinh học đạt tiêu chuẩn VietGAP chứng tỏ hiệu quả bền vững thể hiện qua sự hài hòa về lợi ích kinh tế và môi trường. Tuy nhiên, việc nhân rộng mô hình còn khó khăn do mối liên kết giữa nông dân và doanh nghiệp trong khâu tiêu thụ lúa còn bất cập. Theo thạc sĩ Trần Thị Ngọc Huân, Phó Giám đốc Trung tâm Chuyển giao Tiến bộ kỹ thuật Viện Lúa ĐBSCL, ở một số địa phương sản xuất lúa theo tiêu chuẩn VietGAP, nông dân có thể an tâm về đầu ra khi có các doanh nghiệp hỗ trợ cung ứng vật tư, giống, phân thuốc đảm bảo chất lượng ngay từ đầu vụ và cuối vụ bao tiêu sản phẩm. Tuy nhiên, không phải mô hình nào vận động cũng được sự tham gia liên kết chặt chẽ giữa doanh nghiệp và nông dân. Trong một số trường hợp, 2 bên vẫn chưa chủ động hợp tác ngay từ khâu thảo luận kế hoạch sản xuất đến thương thảo hợp đồng bao tiêu đầu ra.

Thời gian qua, các mô hình sản xuất lúa theo tiêu chuẩn VietGAP đều có sự hỗ trợ từ các chương trình, dự án phát triển nông nghiệp của các địa phương. Kỳ vọng lớn nhất của ngành nông nghiệp là sau khi kết thúc dự án, nông dân có thể mở rộng qui mô sản xuất dựa trên nền tảng dự án đã hỗ trợ. Bà Nguyễn Thị Kiều, Phó Giám đốc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn TP Cần Thơ, chia sẻ: “Một vấn đề băn khoăn đối với nông dân là giá cả thị trường vẫn bấp bênh đối với sản phẩm đạt tiêu chuẩn GAP. Đầu ra sản phẩm đạt tiêu chuẩn GAP chủ yếu phụ thuộc vào doanh

ng nghiệp bao tiêu nên thiếu tính cạnh tranh. Do đó, doanh nghiệp cần đóng vai trò quan trọng trong việc năng động tìm kiếm các thị trường khó tính chấp nhận sản phẩm gạo VietGAP của Việt Nam”.

Thời gian qua, nhiều mô hình VietGAP, GlobalGAP đã hình thành và được cấp chứng nhận, song sau một thời gian lại bị phá vỡ, quay trở về phương thức sản xuất thông thường. Điều này chứng tỏ cơ chế khuyến khích sản xuất, tiêu thụ các sản phẩm lúa GAP chưa đủ mạnh, chưa làm tốt khâu liên kết giữa Việt Nam với thị trường lúa gạo thế giới. Theo tiến sĩ Hồ Văn Chiến, Giám đốc Trung tâm Bảo vệ thực vật phía Nam, xây dựng mô hình đạt tiêu chuẩn VietGAP chỉ mới là thành công bước đầu, vấn đề quan trọng là phải duy trì mô hình bền vững. Do đó, cần duy trì thường xuyên các hoạt động huấn luyện GAP cho cán bộ kỹ thuật, nông dân và các đối tác doanh nghiệp, hiệp hội thương lái phục vụ thị trường trong nước. Cập nhật các thông tin, dữ liệu thực hiện về VietGAP, ASEAN GAP, Global GAP và các thông tin về thương mại. Hướng lâu dài cần hoàn thiện hơn nữa quy trình VietGAP và nâng chất các tiêu chí của VietGAP ngang bằng với ASEAN GAP, Global GAP thông qua sự kết hợp với các đối tác trong nước và quốc tế. Từ đó, góp phần nâng cao uy tín của sản phẩm lúa gạo, nông sản Việt Nam, tiến tới phát triển mở rộng thị trường xuất khẩu, nâng cao thu nhập cho nông dân.

MINH HUYN